

**JINOIY FAOLIYATDAN OLINGAN DAROMADLARNI
LEGALLASHTIRISHGA, TERRORIZMNI MOLİYALASHTIRISHGA VA
OQQ TARQATISHNI MOLİYALASHTIRISHGA QARSHI KURASHISH:
O'ZBEKISTONDAGI HUQUQIY MEXANIZMLAR VA RISKGA
ASOSLANGAN AMALIY MODEL**

Murodov Quvonchbek Nodirovich

Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti
Xalqaro huquq fakulteti, 1-bosqich talabasi
ORCID: 0009-0001-8187-5540
E-mail: quvonchbeknodirovich@gamil.com
<https://doi.org/10.5281/zenodo.18796103>

Annotatsiya:

Mazkur maqolada O'zbekiston Respublikasining "Jinoiy faoliyatdan olingan daromadlarni legallashtirishga, terrorizmni moliyalashtirishga va ommaviy qirg'in qurolini tarqatishni moliyalashtirishga qarshi kurashish to'g'risida"gi Qonuni asosida jinoiy daromadlarni legallashtirish (noqonuniy yo'l bilan olingan mablag'larga qonuniy tus berish jarayoni), terrorizmni moliyalashtirish (terrorchilik faoliyatini mablag' bilan ta'minlash) hamda ommaviy qirg'in qurolini tarqatishni moliyalashtirish (yadroviy, kimyoviy yoki biologik qurollarni yaratish yoki tarqatishni moliyaviy qo'llab-quvvatlash)ga qarshi kurashish tizimining huquqiy asoslari yoritiladi. Maqolada maxsus vakolatli davlat organi (moliyaviy operatsiyalar ustidan nazoratni amalga oshiruvchi vakolatli organ), ichki nazorat (tashkilot doirasida shubhali operatsiyalarni aniqlash tizimi), mijozlarni lozim darajada tekshirish (Customer Due Diligence – mijoz shaxsini va faoliyatini chuqur tekshirish tartibi) hamda tavakkalchilikka asoslangan yondashuv (Risk Based Approach – xavf darajasiga qarab nazorat choralarini qo'llash mexanizmi)ning mazmuni ochib beriladi. Shuningdek, shubhali operatsiyalar (legallashtirish yoki terrorizmni moliyalashtirish alomatlarini mavjud operatsiyalar), operatsiyalarni to'xtatib turish (mijoz topshirig'ining vaqtincha ijrosini to'xtatish) va mol-mulkni ishga solmay to'xtatib qo'yish (aktivlarni bloklash) institutlari ilmiy tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: jinoiy daromad, legallashtirish, terrorizmni moliyalashtirish, ommaviy qirg'in quroli, ichki nazorat, tavakkalchilik, moliyaviy monitoring, AML tizimi

Abstract:

This article examines the legal framework of combating money laundering (the process of giving legal appearance to illegally obtained funds), terrorist financing (financial support of terrorist activities), and proliferation financing

(financial support for the development or distribution of weapons of mass destruction) in the Republic of Uzbekistan based on the national law. The study analyzes the role of the specially authorized state body (authority responsible for financial monitoring), internal control (institutional mechanism for detecting suspicious transactions), customer due diligence (procedure for identifying and verifying clients), and the risk based approach (application of control measures according to risk level). Particular attention is paid to suspicious transactions, freezing of assets, and suspension of transactions within the national AML framework.

Keywords: money laundering, terrorist financing, proliferation financing, internal control, risk assessment, financial monitoring, AML system

Pul – suvga o‘xshaydi: yo‘lini topsa oqadi. Muammo shundaki, jinoyat ortidan kelgan “yashirin pul” ham yo‘l topishga urinadi: u bank tizimiga kiradi, mulkka aylanadi, kompaniyalar orqali “tozalanadi”, keyin esa yana iqtisodiyotga qaytib, bozordagi raqobatni buzadi. Buning oqibati oddiy: halol ishlayotgan tadbirkorning qo‘li qisqaradi, davlat budjetining soliqqa tortiladigan bazasi yemiriladi, korrupsiya va uyushgan jinoyatchilik kuchayadi. Eng xavflisi, terrorizmni moliyalashtirish (TF) va ommaviy qirg‘in qurolini tarqatishni moliyalashtirish (OQQTf) kabi tahdidlar pul oqimi bilan “tirik” turadi. Shuning uchun AML/CFT/CPF (legallashtirishga qarshi kurash / terrorizmni moliyalashtirishga qarshi kurash / OQQTfga qarshi kurash) masalasi faqat banklarning ichki hujjati emas – bu milliy xavfsizlik, iqtisodiy barqarorlik va xalqaro ishonch masalasidir.

O‘zbekiston Respublikasining “Jinoiy faoliyatdan olingan daromadlarni legallashtirishga, terrorizmni moliyalashtirishga va ommaviy qirg‘in qurolini tarqatishni moliyalashtirishga qarshi kurashish to‘g‘risida”gi Qonuni aynan shu xavflarni tizimli boshqarishga qaratilgan: u nazorat mexanizmlarini belgilaydi, maxsus vakolatli organning rolini mustahkamlaydi, ichki nazorat, CDD (mijozni lozim darajada tekshirish) va riskga asoslangan yondashuvni majburiy chora sifatida ko‘rsatadi (O‘zbekiston Respublikasi, 2004/2019/2021/2025). Ushbu mavzu dolzarb, chunki iqtisodiyot modernizatsiya bo‘layotgan sari moliyaviy xizmatlar ko‘payadi: onlayn to‘lovlar, transchegaraviy transferlar, kripto-aktivlar provayderlari, notarial xizmatlar, rieltorlik bitimlari – bularning barchasi bir tomondan qulaylik, ikkinchi tomondan yangi “teshiklar” ham demakdir.

Amaliyotda ko‘p tashkilotlar AML talablarini “checklist”ga aylantirib qo‘yadi: hujjat bor — demak hammasi joyida, degan qarash paydo bo‘ladi. Lekin AMLning ruhi hujjatning o‘zi emas, riskni anglash va riskni boshqarishdir. Qonun esa aynan

shuni talab qiladi: risklarni aniqlash, baholash va kamaytirish choralarini tizimli ravishda (kamida yiliga bir marta) amalga oshirish (O‘zbekiston Respublikasi, 2004/2019). Bo‘shliq shunda: ko‘pchilik joylarda risk baholash “qanday qilib” qilinishi, qaysi indikatorlar bilan o‘lchanishi, xodimlar kundalik operatsiyada nimaga qarashi kerakligi aniq modellashmagan bo‘ladi. Natijada shubhali operatsiya haqidagi xabar (STR) sifati pasayadi, “ko‘p lekin foydasiz” hisobotlar ko‘payadi yoki aksincha, xavfli operatsiyalar ko‘zdan qochadi.

Shu maqola ana shu bo‘shliqni amaliy tomondan to‘ldirishga urinadi: qonundagi normalarni (nazorat-ichki nazorat-CDD-RBA) “tashkiliy jarayonlar” tiliga tarjima qiladi va riskga asoslangan oddiy, tushunarli skoring modelini taklif qiladi.

Maqolaning maqsadi – O‘zbekistondagi AML/CFT/CPF tizimining huquqiy tayanchlarini (qonun normalari) IMRAD formatida tahlil qilish hamda riskga asoslangan amaliy skoring (ball berish) modelini ishlab chiqib, sintetik misollar orqali uning ishlashini ko‘rsatish.

Mazkur mavzuda milliy huquqiy tayanch — 2004-yil 26-avgustdagi 660-II-son Qonun bo‘lib, keyingi yillarda u bir necha bor tahrir va qo‘shimchalar bilan kuchaytirilgan. Qonun maqsadi – jinoiy faoliyatdan olingan daromadlarni legallashtirish, terrorizmni moliyalashtirish va OQQTfga qarshi kurashish sohasidagi munosabatlarni tartibga solish (O‘zbekiston Respublikasi, 2004/2019). Qonun asosiy tushunchalarni aniq beradi: “jinoiy daromad”, “legallashtirish”, “terrorizmni moliyalashtirish”, “pul mablag‘larini ishga solmay to‘xtatib qo‘yish”, “operatsiyalarni to‘xtatib turish” kabi kategoriyalar operatsion jarayonlarning huquqiy lug‘ati hisoblanadi (O‘zbekiston Respublikasi, 2004/2016/2019).

Ilmiy nuqtayi nazardan, Salimov (2024) maqolasi O‘zbekistonda AML/CFT yo‘nalishida qabul qilingan hujjatlar, ichki nazorat, maxsus vakolatli organ nazorati va xalqaro hamkorlik (xususan, EAG va Egmont platformasi) haqida umumiy tahlil beradi. Muallif ichki nazoratning mazmuni, CDDning minimal tarkibi va risklarni baholashning zarurligini ta’kidlaydi (Salimov, 2024). Ushbu maqola mazkur tadqiqot uchun “ikkinchi manba” vazifasini bajaradi: undagi urg‘ular (ichki nazorat, axborot almashish, xalqaro hamkorlik) biz taklif qilayotgan skoring modelining amaliy motivatsiyasini kuchaytiradi.

Metodlar

Ushbu ish aralash (mixed) yondashuvga yaqin: birinchi qismda normativ-huquqiy tahlil qilinadi (qonun moddalari funksional bloklarga ajratiladi), ikkinchi qismda esa riskga asoslangan amaliy model ishlab chiqiladi va sintetik

operatsiyalar to'plamida sinovdan o'tkaziladi. Bu yerda "sintetik" degani — real mijoz yoki real bank ma'lumotlari emas; balki qonunda ko'rsatilgan belgi va mezonlarni amaliy holatlarga o'xshatib tuzilgan o'quv (simulyatsion) dataset. Shunday yondashuvning afzalligi bor: maxfiylik buzilmaydi, lekin modelning mantiqiy ishlashi ko'rinadi. Tadqiqotning asosiy manbasi – O'zbekiston Respublikasining 660-II-son Qonuni va undagi tegishli normalar: maqsad (1-modda), qo'llanish sohasi (11-modda), asosiy tushunchalar (3-modda), chora-tadbirlar (4-modda), maxsus vakolatli organ va uning vakolatlari (8–10-moddalar), ichki nazorat (6-modda), CDD (7-modda), risk baholash (71-modda), shubhali operatsiyalar (13-modda), alohida hollarda xabar berish va to'xtatish (14-modda), majburiyatlar (15-modda), maxfiylik va tipping-off taqiqi (19-modda), saqlash muddati (21-modda) (O'zbekiston Respublikasi, 2004/2009/2016/2019/2021/2023/2025). Ikkinchi manba sifatida Salimov (2024) ilmiy maqolasi olinib, undagi konseptual xulosalar amaliy munozarada qiyoslash uchun ishlatildi.

Kodlash sxemasi deb atalgan "majburiyat jarayon dalil" uchligi normativ huquqiy talablarni bevosita amaliy boshqaruv tizimiga aylantirish mexanizmini anglatadi, ya'ni qonunda belgilangan talablar nazariy qoida sifatida qolib ketmasligi, balki tashkilot ichida ishlaydigan operatsion mexanizmga aylanishi uchun ular uch qatlamli mantiq asosida tuziladi. Mazkur yondashuvning birinchi qatlami majburiyat tushunchasiga asoslanadi va bu qatlam qonun nimani bajarishni shart qilib qo'yganini ifodalaydi, masalan ichki nazorat tizimini joriy etish, shubhali operatsiya aniqlangan taqdirda bir ish kunidan kechiktirmay xabar yuborish, tavakkalchiliklarni yiliga kamida bir marta baholash yoki hujjatlarni kamida besh yil davomida saqlash kabi talablar aynan majburiyat darajasiga kiradi, bu bosqich strategik xarakterga ega bo'lib, uning buzilishi bevosita qonunbuzarlik sifatida baholanadi.

Majburiyat qatlamidan keyingi bosqich jarayon indikatorlari bilan bog'liq bo'lib, bu yerda savol qonun talabini qanday mexanizm orqali bajarish mumkinligi haqida ketadi, chunki qonun xabar yuborishni yoki nazoratni talab qiladi, lekin uni qanday tartibda aniqlash va amalga oshirishni har doim batafsil ko'rsatmaydi, shu sababli amaliyotda KYC ya'ni Know Your Customer mijozni bilish va identifikatsiya qilish jarayoni, screening ya'ni mijozni terrorchilik yoki sanksiya ro'yxatlari bilan solishtirish, monitoring ya'ni tranzaksion kuzatuv, eskalatsiya ya'ni shubhali holatni yuqori darajadagi mas'ul xodimga o'tkazish, hamda STR ya'ni Suspicious Transaction Report shubhali operatsiya to'g'risidagi

rasmiy xabar yuborish protokoli kabi jarayonlar ishlab chiqiladi, bu qatlam operatsion darajada ishlaydi va qonunni bajarishning texnik asosini tashkil etadi.

Uchinchi qatlam dalil indikatorlari bilan bog'liq bo'lib, bu audit izi deb ham ataladi va u tashkilotning qonun talablarini real bajarilganligini isbotlashga xizmat qiladi, chunki nazorat organi tomonidan tekshiruv o'tkazilganda faqat og'zaki izoh yetarli emas, balki hujjatli asos talab qilinadi, shuning uchun mijoz identifikatsiya hujjatlarining nusxasi, beneficial owner ya'ni haqiqiy mulkdorni aniqlash qaydlari, risk baholash protokoli, monitoring loglari hamda STR yuborilganini tasdiqlovchi reyestr yozuvlari mavjud bo'lishi lozim, aynan shu qatlam majburiyat va jarayonlarning real bajarilganini ko'rsatadigan isbot mexanizmi hisoblanadi.

Risk skoring modeli esa tavakkalchilikka asoslangan yondashuvni amaliy mexanizmga aylantirish vositasi sifatida qaraladi, chunki qonun riskga asoslangan yondashuvni talab qiladi, biroq riskni aniq qanday baholash formulasini bermaydi, shu sababli amaliy model to'rtta asosiy blok asosida shakllantiriladi va ular mijoz riski, mahsulot yoki xizmat riski, kanal riski hamda geografiya riskidan iborat bo'ladi, mijoz riski doirasida yuridik shaxsning murakkab mulk tuzilishiga egaligi, PEP ya'ni Politically Exposed Person siyosiy ta'sirga ega shaxs bilan aloqadorligi yoki shaffoflik darajasi baholanadi, mahsulot riski doirasida naqdga yaqin instrumentlar, tez aylanuvchi aktivlar, kripto aktivlar yoki qimor va lotereya bilan bog'liq xizmatlar xavf omili sifatida ko'riladi, kanal riski operatsiyaning masofaviy onboarding orqali amalga oshirilishi, uchinchi shaxs orqali boshqarilishi yoki onlayn platforma vositasida bajarilishi bilan baholanadi, geografiya riski esa transchegaraviy operatsiyalar, AML tizimi zaif bo'lgan davlatlar yoki xalqaro hamkorlikda faol ishtirok etmaydigan yurisdiksiyalar bilan bog'liqlikni hisobga oladi.

Mazkur modelda har bir blok nol dan besh ballgacha baholanadi, past xavf nol yoki bir ball, o'rta xavf ikki yoki uch ball, yuqori xavf to'rt yoki besh ball bilan belgilanadi va to'rtta blokning yig'indisi umumiy risk ko'rsatkichini beradi, maksimal yig'indi yigirma ballni tashkil etadi, agar umumiy natija nol dan olti ballgacha bo'lsa operatsiya past risk toifasiga kiradi va standart monitoring qo'llaniladi, yettidan o'n uchgacha bo'lsa o'rta risk sifatida baholanadi va kuchaytirilgan monitoring hamda hujjatlarni yangilash talabi qo'llaniladi, o'n to'rt dan yigirmagacha bo'lgan natija yuqori risk sifatida e'tirof etilib Enhanced Due Diligence ya'ni kengaytirilgan tekshiruv va STR yuborish ehtimoli yuqori bo'lgan nazorat rejimini talab qiladi, shu tariqa risk skoring modeli subyektiv baholashni kamaytiradi va qaror qabul qilish jarayonini tizimli va asosli shaklga keltiradi

Qonundagi chora-tadbirlar 4 ta ustun mexanizmga jamlanadi: maxsus vakolatli organ nazorati, ichki nazorat, CDD, risklarni baholash (O'zbekiston Respublikasi, 2004/2019). Bu to'rtlikni men "AML stoli" deb tasavvur qilaman: stolning 4 oyog'i. Bittasi sinib qolsa, stol chayqaladi. Qonun maxsus vakolatli organning pul mablag'lari yoki mol-mulk bilan bog'liq operatsiyalar ustidan nazoratini belgilaydi: kelayotgan axborotni tekshirish, tahlil qilish, materiallarni tegishli organlarga yuborish, ayrim holatlarda operatsiyalarni vaqtincha to'xtatib turish bo'yicha ko'rsatma yuborish kabi vakolatlar bor (O'zbekiston Respublikasi, 2004/2021/2023). Bu mexanizm tizimning "markaziy miyasi"ga o'xshaydi: turli sektorlar yuborgan signallar shu yerda jamlanadi. Ichki nazorat – tashkilotning o'z ichida shubhali operatsiyalarni aniqlash faoliyati (O'zbekiston Respublikasi, 2004/2009). Muhim jihat: ichki nazorat qoidalari nazorat qiluvchi/litsenziyalovchi organlar va maxsus vakolatli organ bilan birgalikda ishlab chiqilishi belgilangan. Bu degani AML faqat bankning "ixtiyoriy" siyosati emas, u umumiy standartlar bilan uyg'unlashishi kerak. CDD talablari amaliyotning yuragi: mijozni va vakil shaxsni tekshirish, yuridik shaxsning mulk/boshqaruv tuzilishini o'rganish orqali nazorat qiluvchi shaxsni aniqlash, operatsiyalarni doimiy o'rganish (O'zbekiston Respublikasi, 2004/2009). Qog'ozda bu uch band oddiy ko'rinadi, lekin amalda aynan shu yerda "ko'rinmas bo'shliq" paydo bo'ladi: beneficial owner aniqlanmaydi, doimiy monitoring formal bo'ladi yoki hujjatlar yangilanmaydi. 71-modda juda muhim signal beradi: risk baholash — bir martalik "hisobot" emas, tizimli jarayon; yiliga kamida bir marta; natijalar hujjatlashtiriladi; kamaytirish chorasi riskga mos bo'ladi (O'zbekiston Respublikasi, 2004/2019). Bu norma amaliyotga shuni aytadi: resursni hamma joyga teng sepma — xavf qayerda yuqori bo'lsa, kuchni o'sha yerga ber. Qonun shubhali operatsiya tushunchasini mezonlar va belgilar orqali belgilaydi: legallashtirish/TF/OQQTF maqsadida amalga oshirilgan bo'lishi mumkin, degan shubha paydo bo'lsa — shubhali operatsiya (O'zbekiston Respublikasi, 2004/2019). Bu yerda "shubha" subyektiv ko'rinadi, lekin aslida u indikatorlar bilan mustahkamlanishi kerak: mantiqsiz bo'lingan to'lovlar, mijoz profiliga mos kelmaydigan tranzaksiyalar, murakkab zanjirli o'tkazmalar, uchinchi shaxs manfaatdorligi. Alohida hollarda esa operatsiya taraflaridan biri terrorchilik yoki OQQ tarqatishda gumon qilinsa, xabar berish va to'xtatib turish ham ko'zda tutiladi (O'zbekiston Respublikasi, 2004/2019). Bu "tormoz" mexanizmi: xavf juda yuqori bo'lsa, tezkor to'xtatish va xabar berish.

Qonun AML subyektlarini keng qamrab oladi: banklar, qimmatli qog'ozlar bozori ishtirokchilari, sug'urta, lizing, pul o'tkazmalari, lombard, lotereya,

2004/2021). Bu juda amaliy norma: agar ish keyinroq ochilsa, iz yo'qolmasligi kerak. Xuddi shuningdek, xodimlar mijozni "siz tekshiruvdasiz" deb ogohlantira olmaydi — bu tipping-offni taqiqlash orqali nazorat samaradorligini saqlaydi (O'zbekiston Respublikasi, 2004/2019). Ya'ni, AMLda maxfiylik — bu shunchaki etika emas, jarayonning ishlashi uchun shart.

Natijalarni sharhlash: qonun "nima" deydi, amaliyot "qanday" bajaradi

Qonun juda aniq "skelet" beradi: kimlar qamrab olinadi, qaysi chora-tadbirlar bo'ladi, qaysi holatda xabar beriladi, ma'lumot qancha saqlanadi, maxsus vakolatli organning vakolatlari qanday (O'zbekiston Respublikasi, 2004–2025 tahrirlari). Amaliyot esa shu skeletga "mushak" qo'yadi: ichki siyosatlar, monitoring ssenariylari, xodimlar treningi, IT tizimlar, audit izlari.

Muammo ko'pincha shunda: tashkilot "skelet bor" deb o'ylaydi, lekin mushak ishlamaydi. Masalan:

- CDD bor, lekin beneficial owner tekshiruvi yuzaki.
- Risk baholash bor, lekin yiliga bir marta "copy-paste" hisobotga aylanadi.
- STR yuboriladi, lekin sifat past: "nimaga shubhali" degan mantiqiy bog'lanish yo'q.

Biz taklif qilgan skoring modeli shu bo'shliqni amaliy bosqichlarga bo'ladi: xodim 4 blok bo'yicha ball berib, nima uchun shubha kuchayganini dalillaydi. Natijada STR "his-tuyg'u"ga emas, "indikator + risk"ga tayanadi.

Salimov (2024) ichki nazorat, CDD va risk baholashni AML tizimining asosiy elementlari sifatida ko'rsatadi, shuningdek, maxsus vakolatli organning roli va xalqaro hamkorlik platformalarini (EAG, Egmont) muhim deb qayd etadi. Bizning natijalar ham aynan shu yo'nalishda: markaziy organ (nazorat) + sektor ichki nazorati + riskga asoslangan yondashuv bir-birini to'ldiradi. Farq shundaki, mazkur tadqiqot "model" taklif qiladi: qonun normalarini ball, matritsa, eskalatsiya qoidalariga aylantirib beradi. Ya'ni, Salimov (2024) tahliliy "nima bor"ni ko'rsatsa, biz "qanday ishlatish mumkin" degan amaliy mexanikani qo'shamiz.

Amaliy muammolar: hujjatbozlik, texnologik bo'shliqlar, kadrlar

1) KYC charchoqlari va "formallashuv" xavfi

KYC/CDD jarayoni ko'p vaqt oladi. Agar xodim KYCni "faqat hujjat yig'ish" deb bilsa, u tezroq yopishga intiladi. Natijada eng muhim savol yo'qoladi: "Bu mijozning pul oqimi uning real faoliyatiga mosmi?" Qonun doimiy monitoringni talab qiladi (O'zbekiston Respublikasi, 2004/2009), demak KYC bir martalik anketadan iborat emas.

Yechim: CDDni “profil + kutilayotgan tranzaksiya” formatiga o‘tkazish. Mijozning biznes modeli, odatiy summa diapazoni, hamkorlar geografiysi, naqd ulushi — bular profilning minimal “pasporti”.

2) Kripto va transchegaraviy tranzaksiyalar

Qonunda kripto-aktivlar provayderlari ham AML subyekt sifatida ko‘rsatilgani (2025 tahriri) bejiz emas (O‘zbekiston Respublikasi, 2004/2025). Kripto tez, pseudonim, zanjirli o‘tkazmalar bilan murakkab. Transchegaraviy o‘tkazmalar ham shunday: yurisdiksiya riski, hujjatlarning solishtirilishi, benefisiarni aniqlash qiyin.

Yechim: geografiya va kanal riskini skoringda alohida og‘irlik bilan ko‘rsatish; EDD triggerlari (masalan, 14+ ball) paydo bo‘lsa, qo‘shimcha hujjat + manba (source of funds) va maqsad (purpose) tekshiruvini talab qilish.

3) Kadrlar va trening

Qonun ichki nazoratda kadrlarni tayyorlash va malaka talablari bo‘lishini ko‘zda tutadi (O‘zbekiston Respublikasi, 2004/2009). Lekin ko‘p joyda trening “bir martalik seminar” bo‘lib qoladi.

Yechim: ro‘lga asoslangan trening (front-office uchun indikatorlar; compliance uchun eskalatsiya; rahbariyat uchun risk appetite). Har rolning KPI’si ham boshqacha bo‘lishi kerak.

Xulosa

O‘zbekiston Respublikasining AML/CFT/CPF bo‘yicha Qonuni legallashtirish, terrorizmni moliyalashtirish va OQQTFga qarshi kurashda aniq institutsional va jarayonli poydevor yaratadi: maxsus vakolatli organ nazorati, ichki nazorat, mijozni lozim darajada tekshirish va riskga asoslangan yondashuv bir-biriga bog‘langan tizim sifatida ishlashi kerak (O‘zbekiston Respublikasi, 2004–2025). Ushbu maqolada normativ mexanizmlar funksional xaritaga tushirildi va amaliyot uchun soddalashtirilgan risk skoring modeli taklif qilindi. Sintetik misollarda model risk darajalarini ajratib bera oldi va resurslarni “qizil zona”ga yo‘naltirish g‘oyasini ko‘rsatdi. Eng muhim xulosa shuki: AML – hujjatlar to‘plami emas, bu riskni boshqarish madaniyati. Madaniyat bo‘lsa, qonun ishlaydi; madaniyat bo‘lmasa, eng mukammal norma ham “qog‘ozdagi talab” bo‘lib qoladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1.O‘zbekiston Respublikasi. (2004). Jinoiy faoliyatdan olingan daromadlarni legallashtirishga, terrorizmni moliyalashtirishga va ommaviy qirg‘in qurolini tarqatishni moliyalashtirishga qarshi kurashish to‘g‘risida (660-II-son, 26-avgust). Toshkent. Mavjud: <https://lex.uz/docs/1447367>

- 2.O'zbekiston Respublikasi. (2019). O'RQ-516-son Qonun bilan kiritilgan o'zgartish va qo'shimchalar. Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi. Mavjud: <https://lex.uz/docs/4149589>
- 3.O'zbekiston Respublikasi. (2021). O'RQ-683-son Qonun bilan kiritilgan o'zgartish va qo'shimchalar. Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi. Mavjud: <https://lex.uz/docs/5370948>
- 4.O'zbekiston Respublikasi. (2023). O'RQ-880-son Qonun bilan kiritilgan o'zgartish va qo'shimchalar. Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi. Mavjud: <https://lex.uz/docs/6759374>
- 5.O'zbekiston Respublikasi. (2025). O'RQ-1057-son Qonun bilan kiritilgan o'zgartish va qo'shimchalar. Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi. Mavjud: <https://lex.uz>
- 6.O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni. (2018). PF-5446-son "Byudjet mablag'laridan foydalanish samaradorligini tubdan oshirish va iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish mexanizmlarini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida". Toshkent. Mavjud: <https://lex.uz/docs/3736402>
- 7.O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Qarori. (2018). Jinoiy faoliyatdan olingan daromadlarni legallashtirishga, terrorizmni moliyalashtirishga va ommaviy qirg'in qurolini tarqatishni moliyalashtirishga qarshi kurashish bo'yicha idoralararo komissiyani tashkil etish to'g'risida. Toshkent. Mavjud: <https://lex.uz/docs/3916378>
- 8.Salimov, K. Z. o'g'li. (2024). Jinoiy faoliyatdan olingan daromadlarni legallashtirishga va terrorizmni moliyalashtirishga qarshi kurashishni tashkil etish. Modern Science and Research, 3(12). <https://doi.org/10.5281/zenodo.14555863>
- 9.Financial Action Task Force (FATF). (2012, updated 2023). International Standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism & Proliferation (FATF Recommendations). Available at: <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Fatfrecommendations/Fatf-recommendations.html>
- 10.Eurasian Group on Combating Money Laundering and Financing of Terrorism (EAG). (n.d.). Mutual Evaluation Reports and AML/CFT Standards. Available at: <https://eurasiangroup.org>
- 11.Egmont Group of Financial Intelligence Units. (n.d.). About the Egmont Group. Available at: <https://egmontgroup.org>